

sau morală, ci și una pur teoretică (Comenius, Rousseau, Herbart). Este evocată opinia lui Willman, care spunea că „istoria pedagogiei este un motor al viitorului și un condensator al forțelor trecutului”. G. G. Antonescu crede că noua organizare școlară „nu va mai fi o simplă alcătuire artificială construită din bucăți ... ci un organism viu și unitar, în care, pe de o parte, cultura pulsează viguros și liber în toate direcțiile de la un capăt la altul, așa cum sângele circulă în organismul animal” [Ibidem, p. 268].

În concluzie, G. G. Antonescu precizează că în pedagogie, tendințele spre variație se adresează unor curente serioase care sunt „produsul evolutiv al unor principii anterioare”. În acest senes, „tendințele noi devin ridicole și la modă, numai prin exagerare, superficializare și exclusivism” [Ibidem, p. 15]. Astfel, autorul propune aprofundarea ideilor „noi”, punându-le în legătură cu tot ce le condiționează în cultura trecutului și a prezentului, precum și în starea de fapt a timpului și locului în care se dorește a fi aplicat.

BIBLIOGRAFIE

1. ANTONESCU, G. G. *Baza pedagogică a reorganizării învățământului*. București: Cultura Națională, 1923.
2. ANTONESCU, G. G. *Studii asupra filosofiei germane contemporane*. București: Tipografia Curții Regale, 1906.
3. ANTONESCU, G. G. *Istoria Pedagogiei: Doctrinile fundamentale ale pedagogiei modern*. Editura Casei Școalelor, 1927.
4. ANTONESCU, G. G. *Din problemele pedagogiei modern*. București: Editura Cartea Românească, 1923.
5. ANTONESCU, G. G. *Pedagogia general*. București: Editura Scrisul Românesc, 1941.
6. ANTONESCU, G. G. *Școala care ne trebuie. Școala formativ-organicistă*. Soc. Tinerimea Română, 1930.
7. ANTONESCU, G. G. *Istoria Pedagogiei: Doctrinile fundamentale ale pedagogiei modern*. București: Editura Națională, 1930.
8. STANCIU, S. *Pedagogia română modernă și contemporană*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1976.
9. https://beyondreamz.files.wordpress.com/2010/01/istoria_pedagogiei_romanesti.pdf
10. ZAHARIAN, ERMONA. *Pedagogia românească interbelică*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1971.

INTERDEPENDENȚA FORMELOR EDUCAȚIEI

*Chistol Ana, doctorandă
UPS „Ion Creangă” din Chișinău*

CZU:37.013

Abstract

The three forms of education: formal, non-formal and informal allow beneficial extensions and intertwining, even though they have their own field of action and different functionalities, this articulation leading to their mutual reinforcement and to the efficiency of the educational endeavor, especially in the general educational context nowadays, which exploits the maximum responsibility of those who are educated, the community and parents' involvement in the educational process, interdisciplinarity, transdisciplinarity, lifelong learning, globalization.

Key-words: Education, formal, non-formal, informal, interdependence, interpretations.

Formele generale ale educației constituie dimensiunea exprimării educației, în mod organizat și neorganizat, complementară cu dimensiunea substanței valorice a educației, proprie conținuturilor generale ale educației, realizabile la scara întregului sistem și proces de învățământ.

Interdependența formelor de educație determină creșterea potențialului pedagogic al activității de formare – dezvoltare a personalității umane, atât în plan individual și social, cât și la nivel didactic și extradidactic [5, p. 63].

Cele trei forme de educație – formală, nonformală și informală – cu toate că au câmpuri proprii de acțiune în ansamblul procesului de educație, funcționalități diferite, permit nu numai extensiunea, ci și o pătrundere, cu deshidere una spre alta, ajungând până la o interdependență. Cele două forme ale educației, formală și cea nonformală, le identificăm în cadrul instituțiilor ce activează la nivel comunitar, din punct de vedere educațional având forme și modalități diferite de realizare a educației. Acțiunile lor sunt structurate și organizate din punct de vedere pedagogic, au finalități educaționale explicite și recunoscute social. Deși are o pondere mai mare ca timp și spațiu de acțiune în viața individului, educația informală este situată în afara spațiului instituțional.

Necesitatea interdependenței este dedusă dintre relația dintre conținuturile generale ale educației, care reflectă valori și cerințe general-umane fundamentale, și formele generale adoptate, adaptabile în context deschis, este realizabilă prin numeroase variabile intensive și extensive, organizate și / sau neorganizate. Pe acest fond, Sorin Cristea [4, pp. 254-256] subliniază existența unei linii constante, evidentă la nivelul a două tipologii care fixează diferența dintre formele generale a educației realizate prin:

Activități / acțiuni pedagogice organizate, planificate;

Influențe pedagogice neorganizate, spontane, incidentale, accidentale.

În ceea ce privește relația de interdependență dintre formele de educație, în literatura de specialitate, s-au conturat mai multe tipuri de interpretări privind această relație, motiv pentru care avem:

- interpretările clasice – acestea sublinează rolul prioritar ale educației formale, care „*ghidează*, completează și corectează achizițiile obținute prin intermediul educației ocazionale (educația *informală*) și educația *nonformală*”, exercitând „o funcție integrativă de sinteză a diferitelor experiențe trăite” – în opinia lui Ioan Cerghit [1, p. 30].

- interpretările moderne – acestea la rândul lor evidențiază posibilitatea „preluării unor priorități și pe terenul educației nonformale care oferă un câmp motivațional mai larg și mai deschis procesului de formare – dezvoltare a personalității, având o capacitate rapidă de receptare a tuturor influențelor pedagogice informale, aflate, într-o expansiune cantitativă greu de controlat”, afirmă Sorin Cristea [3, p. 157].

- interpretările postmoderne – realizabile din perspectiva *paradigmei curriculumului* – subliniând nevoia integrării educației informale în activitatea de proiectare a conținutului instruirii în vederea valorificării efective a resurselor informaționale ale acesteia și a experienței de viață a elevului / școlarului [5, p. 64].

Unii cercetători au viziuni avansate în ceea ce privește articularea celor trei tipuri de educației, ținând cont că trebuie să se facă potrivit finalităților educației formale. Ideea este analizată de George Văideanu, în *Educația la frontiera dintre milenii*, punând accentul pe rolul central, fundamental al educației formale, dar și necesitatea stabilirii unor legături logice, complementare cu educația nonformală și educația informală. De asemenea, subliniază faptul că: „*învățarea de tip școlar nu este singurul tip de învățare, învățarea de tip nonformal și îndeosebi cea de tip informal, vor deveni din ce în ce mai importante*” [7, p. 223].

În afară de susținerea necesității pentru o integrare a celor trei forme ale educației, unii autori propun modalități concrete de articulare, precum sublinierea codurilor de referință (concepțe fundamentale) și a codurilor de interpretare (criterii, metodologii), prin creșterea ponderii disciplinelor umaniste cu un grad de generalitate mai mare, precum și prin introducerea și sporirea orelor de sinteză și / sau a orelor la dispoziția profesorului. În contextul acestei analize este importantă viziunea lui Cozma, ce mai adaugă integravitatea instrumentală pe axa transdisciplinară a conținuturilor și a activităților școlare, metoda abordării infuzionale.

În ceea ce privește coordonarea și articularea celor trei forme ale educației, se constituie o problemă complexă, pentru că experiențele nonformale ale școlărilor nu sunt întotdeauna cunoscute și exploatate în școală. Din acest unghi de vedere, în lucrarea *Articulation de l'éducation formelle et non-formelle*, Ali Hamadache propune mai multe niveluri de realizarea a articulării:

- *în perspectiva structurilor verticale*, administrativ-ierarhice, asigurând o complementaritate benefică între acțiunea unitară a statului și inițiativele comunității de bază;
- *în perspectiva structurilor orizontale*, locale sau participative, care asigură articularea între diferiți intervenieinți socioculturali;
- *la nivelul rețelelor*, cum ar fi centrele de sprijin dintr-o anumită zonă, facilitând conclucrarea dintre mai mulți factori grupali sau individuali [2, p. 61]

Sintetizând cele menționate mai sus, putem afirma că cele trei forme ale educației „paralele”, chiar dacă au propriul câmp de acțiune și funcționalități diferite, permit extenxiuni și întrepătrunderi benefice, această articulare conducând la întărirea lor reciprocă și la eficientizarea demersului educativ, mai ales în contextul educațional general din prezent, care valorifică responsabilizarea maximă a celor care se educă, implicarea părinților și a comunității în procesul educațional, interdisciplinaritatea, transdisciplinaritatea, educației permanente, globalizarea. Important este ca articularea și integrarea celor trei forme ale educației și realizarea unei educații globale, integrative să se realizeze ținându-se cont de finalitățile educației formale, precizate cu claritate în documentele curriculare [6, p. 48]. Uniunea Europeană insistă asupra importanței învățământului nonformal, subliniind că „Educația formală și nonformală sunt complementare. Ele coexistă. Elementele uneia se pot regăsi în cealaltă” (Citat din raportul Grupului de lucru pentru Educația nonformală, din cadrul Consiliului Europei, anul 2001).

Complementaritatea – cuvântul cheie care marchează poziția europeană dominantă privind relația dintre educația nonformală și formală și care arată cât de multă importanță se acordă astăzi educației nonformale. Aceasta este considerată astăzi în Europa ca fiind parte necesară a conceptului modern de educație, ca o completare esențială și de neînlocuit a educației formale.

BIBLIOGRAFIE

1. CERGHIT, I.; VLĂSCLEANU, L. *Curs de pedagogie*. București: Editura Universitatea București, 1988.
2. COCOȘ, C. *Pedagogie*. Ed. a III-a revizuită și adăugită. Iași: Editura Polirom, 2014.
3. CRISTEA, S. *Continuturile și formele generale ale educației*. Vol. 4. București: Editura Didactica Publishing House, 2017.
4. CRISTEA, S. *Fundamentele pedagogiei*. Iași: Editura Polirom, 2010.
5. CRISTEA, G. C. *Pedagogie generală*. București: Editura Didactica și Pedagogică, 2008.
6. IONESCU, M. *Instrucție și educație. Paradigme educaționale modern*. Ed. a IV-a revizuită și adăugită. Cluj- Napoca: Ed. Eikon, 2011.
7. VĂIDEANU, G. *Educația la frontiera dintre milenii*. București: Editura Politică, 1988.